

Obavještenje o promjeni propisa

Naziv propisa:	PRAVILNIK O KOORDINACIJI PRUŽALACA USLUGA VAZDUŠNE PLOVIDBE
Svrha propisa:	U skladu sa Zakonom o vazduhoplovstvu BiH, član 14. Sektor za vazduhoplovnu navigaciju i aerodrome (ANAD), Odsjek za vazduhoplovnu navigaciju (ANS) u sklopu planiranih aktivnosti pristupiće izradi propisa iz oblasti koju definiše Uputstvo o koordinaciji pružalaca uluga vazdušne plovidbe ATS, AIS i MET koje će obuhvatiti zahtjeve o koordinaciji koje moraju ispuniti pružaoci usluga ATS, AIS i MET koji pružaju usluge u vazdušnom prostoru BiH. Uputstvo će biti usklađeno sa standardima i preporučenom praksom Međunarodne organizacije za civilno vazduhoplovstvo (ICAO) i Uredbama Evropske komisije (EC).
Objasnenje ¹ :	<p>Važeća Uputstva o koordinaciji su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uputstvo o koordinaciji između službi kontrole letenja (ATS) i službi vazduhoplovnih informacija (AIS), Službeni glasnik Bosne i Hercegovine br. 85/10, od 18.10.2010. godine; - Uputstvo o koordinaciji između službi kontrole letenja (ATS), službe vazduhoplovnih informacija (AIS) i vazduhoplovne meteorološke službe (MET), meteoroloških biroa i stanica i odgovornost za pružanje meteoroloških usluga u vazduhoplovnoj navigaciji, Službeni glasnik Bosne i Hercegovine br. 99/10, od 30.11.2010. godine; <p>Objavljivanjem i stupanjem na snagu sljedećih Zakona i Pravilnika:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakon o vazduhoplovstvu Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik Bosne i Hercegovine br. 39/09, od 19.05.2009. godine; - Zakon o agenciji za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik br. 43/09, od 02.06.2009. godine; - Pravilnik o uslugama vazduhoplovnog informisanja u Bosni i Hercegovini, Službeni glasnik Bosne i Hercegovine br. 33/13, od 30.04.2013. godine; - Pravilnik kojim se uspostavlja okvir za stvaranje Jedinственog evropskog neba (Uredba EC br. 549/2004), Službeni glasnik Bosne i Hercegovine br. 45/10, od 01.06.2010. godine; - Pravilnik o pružanju usluga vazdušne navigacije u Jedinственom evropskom nebu (Uredba EC br. 550/2004), Službeni glasnik Bosne i

¹ Objasnjena potreba za donošenjem propisa i druge informacije kao što su: pravni osnov za uvođenje propisa, razlozi i objašnjenje odabrane politike, usklađenost sa evropskim zakonodavstvom, provedbeni mehanizmi i obezbeđenje poštovanja propisa, potrebna finansijska sredstva za provođenje propisa i finansijski efekti itd.

- Hercegovine br. 45/10, od 01.06.2010. godine;
- Pravilnik o organizaciji i korištenju vazdušnog prostora u Jedinstvenom evropskom nebu (Uredba EC br. 551/2004), Službeni glasnik Bosne i Hercegovine br. 45/10, od 01.06.2010. godine;
- Pravilnik o interoperabilnosti evropske mreže za upravljanje vazdušnim prostorom (Uredba EC br. 552/2004), Službeni glasnik Bosne i Hercegovine br. 45/10, od 01.06.2010. godine;
- Pravilnik o utvrđivanju zajedničkih zahtjeva za pružanje usluga vazdušne plovidbe (Dodatak I: Uredba EC br. 2096/2005, Dodatak II: Uredba EC br. 1315/2007, Dodatak III: Uredba EC br. 482/2008, Dodatak IV: Uredba EC br. 668/2008), Službeni glasnik Bosne i Hercegovine br. 5/11, od 24.01.2011. godine;

uvodi se umjesto termina „služba“ novi termin „pružalac usluga vazdušne plovidbe“. Osim promjene termina jedna od suštinskih razlika se odnosi na zahtjev da državna nadzorna vlast/nacionalno nadzorno tijelo NSA/BHDCA bude nezavisna od pružalaca usluga vazdušne plovidbe, kroz adekvatno odvajanje, najmanje na funkcionalnom nivou i jedna od funkcija NSA je nadzor nad pružaocima usluga. Druga suštinska razlika je da je na osnovu transponovanih Uredbi iz SES paketa I i II, moguće angažovanje u vazdušnom prostoru BiH više pružalaca usluga iz iste ili različitih oblasti (ATS, AIS, MET, CNS) unutar cijelog ili dijela vazdušnog prostora BiH. S obzirom da pružalac usluga može pružati jednu ili više usluga u vazdušnoj plovidbi neophodno je putem međusobnih sporazuma između više pružalaca usluga ili internim operativnim procedurama unutar jednog pružaoca usluga obezbjediti koordinaciju i razmjenu informacija koje su od značaja za bezbjednost vazdušne plovidbe. Iz tog razloga neohodno je te promjene, u odnosu na postojeće zahtjeve iz važećih Uputstava o koordinaciji, primjeniti.

Shodno gore navedenom novo Uputstvo o koordinaciji pružalaca uluga vazdušne plovidbe ATS, AIS i MET bi stavilo van snage Uputstvo o koordinaciji između službi kontrole letenja (ATS) i službi vazduhoplovnih informacija (AIS) i Uputstvo o koordinaciji između službi kontrole letenja (ATS), službe vazduhoplovnih informacija (AIS) i vazduhoplovne meteorološke službe (MET), meteoroloških biroa i stanica i odgovornost za pružanje meteoroloških usluga u vazduhoplovnoj navigaciji.

Datum objave OPP:	01.07.2014.godine
Rok za dostavu komentara:	21 dan
E-mail na koji se dostavljaju komentari:	radomir.gavric@bhdca.gov.ba

Na osnovu čl. 16. i 61. stav (2) Zakona o upravi („Službeni glasnik BiH“ broj 32/02 i 102/09), te čl. 14. st. (1) i (3), 16. stav (1), 27. st. (2) i (3), 28. st. (3) i (4), tač. a), b), c) i d) Zakona o vazduhoplovstvu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj 39/09), čl. 10. st. (2) Dodatka I, Pravilnika o pružanju usluga vazdušne navigacije u Jedinstvenom evropskom nebu („Službeni glasnik BiH“ broj 45/10), Poglavlja 3.3, Aneksa II, Poglavlja 1., Aneksa III Dodatka I, te člana 3. stava (1), Dodatka II, člana 1 st. (1) do (3) Dodatka IV, Pravilnika o utvrđivanju zajedničkih zahtjeva za pružanje usluga vazdušne plovidbe („Službeni glasnik BiH“ broj 05/11), generalni direktor Direkcije za civilno vazduhoplovstvo Bosne i Hercegovine, donosi:

PRAVILNIK

O KOORDINACIJI PRUŽALACA USLUGA VAZDUŠNE PLOVIDBE

Član 1.

(Predmet i cilj)

(1) Predmet ovog pravilnika je uspostavljanje koordinacije između pružalaca usluga kontrole vazdušnog saobraćaja (u daljem tekstu: „pružaoci ATS usluga“), pružalaca meteoroloških usluga (u daljem tekstu: „pružaoci MET usluga“) i pružalaca usluga vazduhoplovnog informisanja (u daljem tekstu: „pružaoci AIS usluga“).

(2) Koordinacija između pružalaca ATS, MET i AIS usluga se uspostavlja u cilju obezbjeđivanja protoka informacija i podataka koji su od značaja za bezbjednost vazdušne plovidbe, a u skladu sa Zakonom o vazduhoplovstvu Bosne i Hercegovine i međunarodnim sporazumima.

Član 2.

(Pojmovi i skraćenice)

(1) Pojmovi koji se upotrebljavaju u ovom pravilniku imaju slijedeće značenje:

- a) *Aerodrom (Aerodrome)*: unaprijed definisano područje na kopnu ili vodi (uključujući sve objekte, instalacije i opremu) namijenjeno za slijetanje, polijetanje i kretanje vazduhoplova u bilo kojem dijelu ili cjelini.
- b) *AIRAC (Aeronautical Information Regulation and Control)*: regulisanje i kontrola vazduhoplovnih informacija; sistem dostavljanja vazduhoplovnih informacija čiji je cilj najavljuvanje promjene u vazduhoplovnom sistemu koje zahtjevaju izmjene u operativnoj praksi. Zasnovan je na unaprijed utvrđenim datumima izlaska i stupanja na snagu.
- c) *AIRMET informacija (Air Meteorological Information Report information)*: informacija koju izdaje služba meteorološkog bdijenja u vezi sa specifičnim postojećim ili očekivanim vremenskim uslovima na rutama koje mogu uticati na sigurnost vazduhoplova na malim visinama i koje već nisu uključene u izdatu prognozu za letove na malim visinama u datoj oblasti informisanja u letu ili njenoj podoblasti.

- d) ASHTAM: posebna serija NOTAM-a koja pomoću utvrđenog obrasca obavještava o promjeni u aktivnosti vulkana, vulkanskoj erupciji i/ili oblaku vulkanskog pepela koji su značajni za letenje vazduhoplova.
- e) Direkcija za civilno vazduhoplovstvo Bosne i Hercegovine (*Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation*): Nadležna zrakoplovna vlast Bosne i Hercegovine.
- f) Integrisani paket vazduhoplovnih informacija (*Integrated Aeronautical Information Package*): paket koji se sastoji od slijedećih elemenata:
  - 1) Zbornik vazduhoplovnih informacija , uključujući amandmane na AIP,
  - 2) Dodatke na AIP,
  - 3) NOTAM i PIB,
  - 4) AIC,
  - 5) Kontrolne liste i liste važećih NOTAM-a.
- g) Kontrolisana oblast (*Control area*): kontrolisani vazdušni prostor koji se prostire od zemlje do određenog nivoa u visinu.
- h) NSA (*National Supervisory Authority*): Državna nadzorna vlast / Nacionalno nadzorno tijelo označava tijelo ili tijela koje je imenovala ili ustanovila Bosna i Hercegovina kao svoja nacionalna ovlaštena tijela u skladu sa Zakonom o vazduhoplovstvu Bosne i Hercegovine, član 16. stav (1), i Pravilnikom kojim se uspostavlja okvir za stvaranje jedinstvenog evropskog neba, član 5. stav (1) i članom 4. Uredbe (EZ) broj 549/2004, koja se nalazi u Dodatku I ovog pravilnika.
- i) NOTAM (*Notice to Airmen*): telekomunikaciono distribuirana poruka koja sadrži informacije o uspostavljanju, stanju ili izmjeni vazduhoplovnog sredstva, službe, postupka ili opasnosti, čije je blagovremeno poznavanje neophodno osoblju koje učestvuje u pripremi i izvršenju letenja.
- j) Pretpoletni informativni bilten (*Pre-flight Information Bulletin*): sadrži rekapitulaciju važećih NOTAM-a i drugih hitnih informacija koje su od operativnog značaja za letačko osoblje.
- k) Pružalac AIS usluga: Agencija za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi Bosne i Hercegovine (BHANSA) ili druga organizacija koja posjeduje važeći sertifikat za pružanje usluga vazduhoplovnog informisanja, a imenovana je od strane nadležne vazduhoplovne vlasti.
- l) Pružalac ATS usluga: Agencija za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi Bosne i Hercegovine (BHANSA) ili druga organizacija koja posjeduje važeći sertifikat za pružanje usluga kontrole vazdušnog saobraćaja, a imenovana je od nadležne vazduhoplovne vlasti.
- m) Pružalac MET usluga: Agencija za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi Bosne i Hercegovine (BHANSA) ili druga organizacija koja posjeduje važeći sertifikat za

pružanje meteoroloških usluga, a imenovana je od strane nadležne vazduhoplovne vlasti.

- n) Savjetodavni centar za praćenje vulkanskog pepela (*Volcanic ash advisory centre*): meteorološki centar određen sporazumom o regionalnoj vazdušnoj plovidbi u svrhu pružanja savjetodavnih informacija službama meteorološkog bdijenja, centrima oblasne kontrole vazdušnog saobraćaja, centrima za pružanje informisanja u letu, svjetskim prognostičkim centrima i međunarodnim OPMET bazama podataka, koje sadrže podatke o veličini i prognozama kretanja vulkanskog pepela u atmosferi i nakon vulkanskih erupcija.
  - o) Savjetodavni centar za tropske ciklone (*Tropical cyclone advisory centre*): meteorološki centar određen sporazumom o regionalnoj vazdušnoj plovidbi u svrhu pružanja savjetodavnih informacija službama meteorološkog bdijenja, svjetskim prognostičkim centrima i međunarodnim OPMET bazama podataka, koje sadrže podatke o položaju, prognozi smjera i brzini kretanja, pritisku u centru i maksimalnoj brzini prizemnog vjetra tropskog ciklona.
  - p) SIGMET informacija (*SIGMET information*): informacija koju izdaje služba meteorološkog bdijenja, a odnosi se na javljanje ili očekivano javljanje određenih vremenskih pojava na ruti koje mogu uticati na bezbjednost leta.
  - r) Vazduhoplov (*Aircraft*): svaka mašina koja se održava u atmosferi zbog reakcije vazduha, osim reakcije vazduha u odnosu na zemljinu površinu.
  - s) Vazduhoplovni informativni cirkular (*Aeronautical Information Circular*): obavještenje koje sadrži informaciju koja ne može da bude uključena u NOTAM ili AIP, ali se odnosi na bezbjednost letenja, vazdušnu navigaciju, tehničke, administrativne ili pravne poslove.
  - t) Vazduhoplovna telekomunikaciona stanica (*Aeronautical Telecommunication Station*): stanica u vazduhoplovnoj telekomunikacionoj službi.
  - u) Zbornik vazduhoplovnih informacija (*Aeronautical Information Publication*): zbornik koji izdaje organ države ili se izdaje uz dozvolu države i sadrži vazduhoplovne informacije trajnog karaktera koje su bitne za vazdušnu plovidbu.
- (2) Skraćenice koje se upotrebljavaju u ovom pravilniku imaju slijedeće značenje:
- a) ACC (*Area Control Center*) – Centar oblasne kontrole vazdušnog saobraćaja;
  - b) AIC (*Aeronautical Information Circular*) – Vazduhoplovni informativni cirkular;
  - c) AIP (*Aeronautical Information Publication*) – Zbornik vazduhoplovnih informacija;
  - d) AIRAC (*Aeronautical Information Regulation and Control*) – Regulisanje i kontrola vazduhoplovnih informacija;
  - e) AIS (*Aeronautical Information Services*) – Usluge vazduhoplovnog informisanja u vazdušnoj plovidbi;

- f) APP (*Approach control office or approach control or approach control service*) – Služba prilazne kontrole ili jedinica prilazne kontrole vazdušnog saobraćaja ili usluge prilazne kontrole;
- g) ATM (*Air Traffic Management*) – Upravljanje vazdušnim saobraćajem;
- h) ATS (*Air Traffic Services*) – Usluge kontrole vazdušnog saobraćaja u vazdušnoj plovidbi;
- i) BHANSA (*Bosnia and Herzegovina Air Navigation Services Agency*) – Agencija za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi Bosne i Hercegovine;
- j) BHDCA (*Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation*) – Direkcija za civilno vazduhoplovstvo Bosne i Hercegovine;
- k) FIC (*Flight Information Centre*) – Centar za informisanje u letu;
- l) GEN (*General*) – Opšte;
- m) ICAO (*International Civil Aviation Organisation*) – Međunarodna organizacija za civilno vazduhoplovstvo;
- n) LoA (*Letter of Agreement*) – Sporazum o koordinaciji;
- o) MET (*Meteorological Services*) – Meteorološke usluge u vazdušnoj plovidbi;
- p) METAR (*Aerodrome routine meteorological report (in meteorological code)*) - Redovni meteorološki izvještaj za aerodrom;.
- r) NOTAM nedostaje
- s) NSA (*National Supervisory Authority*) – Državna nadzorna vlast/Nacionalno nadzorno tijelo;
- t) SIGMET (*Significant Meteorological Information (broadcast warnings of weather hazards)*) – Obavještenja koja se odnose na vremenske pojave na ruti koje mogu uticati na bezbjednost letenja;
- u) SPECI (*Aerodrome special meteorological report (in meteorological code)*) - Specijalni meteorološki za aerodrom (u meteorološkom kodu);
- v) TAF (*Aerodrome forecast*) – Prognoza za aerodrom;
- z) TCAC (*Tropical Cyclone Advisory Centre*) – Savjetodavni centar za tropski ciklon;
- aa) TWR (*Aerodrome control tower or aerodrome control*) – Aerodromski kontrolni toranj ili jedinica aerodromske kontrole vazdušnog saobraćaja;
- bb) VAAC (*Volcanic Ash Advisory Centre*) – Savjetodavni centar za praćenje vulkanskog pepela;
- cc) VFR (*Visual Flight Rules*) – Pravila vizuelnog letenja;

Član 3. (Usklađenost)

Ovaj pravilnik je u skladu sa standardima i preporučenom praksom ICAO-a, sadržanim u sljedećim dokumentima:

- a) Aneks 3 - Meteorološke usluge u međunarodnoj vazdušnoj plovidbi (*ICAO Annex 3, Meteorological Service for International Air Navigation*);
- b) Aneks 11 – Usluge kontrole vazdušnog saobraćaja (*ICAO Annex 11, Air Traffic Services*);
- c) Aneks 15 – Usluge vazduhoplovnog informisanja (*ICAO Annex 15, Aeronautical Information Services*).

Član 4. (Koordinacija između pružalaca ATS usluga i MET usluga)

(1) Pružalac MET usluga će odrediti meteorološke biroe koji će biti povezani sa svakom jedinicom kontrole vazdušnog saobraćaja. Povezani meteorološki birovi će uspostaviti koordinaciju sa dotičnom jedinicom kontrole vazdušnog saobraćaja i dostavljati aktuelne/ažurne meteorološke informacije koje su toj jedinici neophodne za izvršenje operativnih zadataka.

(2) Informacije koje će pružalac MET usluga dostavljati pružaocu ATS usluga su navedene u Prilogu I ovog pravilnika.

(3) Da bi se osiguralo da posade vazduhoplova dobijaju aktuelne informacije za izvođenje operacija, uspostaviće se koordinacija između pružalaca MET usluga i ATS usluga tako da ATS osoblje:

- a) izvještava o meteorološkim elementima, koji su predmet sporazuma iz člana 5. ovog pravilnika, uočenim prilikom korišćenja pokazivača uređaja ili prijavljenim od strane posade tokom komunikacije sa vazduhoplovom;
- b) izvjesti u najkraćem roku odgovarajući meteorološki biro o meteorološkim pojavama od operativnog značaja, koje nisu uključene u aerodromski meteorološki izvještaj, a uočene su od strane ATS osoblja ili prijavljene od strane posade tokom komunikacije sa vazduhoplovom;
- c) dostavi u najkraćem roku odgovarajućem meteorološkom birou informacije o prije-eruptivnim vulkanskim aktivnostima, vulkanskim erupcijama i informacije koje se odnose na oblake vulkanskog pepela. Pružaoci usluga oblasne kontrole vazdušnog saobraćaja i informisanja u letu će dostavljati informacije odgovarajućoj službi meteorološkog bdijenja i savjetodavnim centrima za vulkanski pepeo (*Volcanic Ash Advisory Centres – VAACs*).

(4) Centri oblasne kontrole vazdušnog saobraćaja, centri informisanja u letu i odgovarajuće službe meteorološkog bdijenja održavaće blisku međusobnu saradnju i koordinaciju da bi se osiguralo da informacije o vulkanskom pepelu u NOTAM i SIGMET porukama budu dosljedne.

Član 5.
(Sporazumi o koordinaciji između pružalaca ATS usluga i MET usluga)

(1) Pružaoci MET usluga i ATS usluga će u svrhu uspostavljanja koordinacije sklopiti odgovarajuće sporazume o međusobnoj koordinaciji i razmjeni informacija/podataka (*Letter of Agreement - LoA*).

(2) Svaki od zaključenih LoA između pružaoca MET usluga i ATS usluga će svojim potpisom potvrditi ovlaštena osoba BHDCA, te će nakon toga biti deponovan u BHDCA.

(3) U slučaju da MET usluge i ATS usluge pruža isti pružalac usluga, takav pružalac usluga će izraditi operativne priručnike/procedure kojim će uspostaviti i definisati proces koordinacije i razmjene informacija/podataka između dotičnih službi/jedinica/odjeljenja.

Član 6.
(Koordinacija između pružalaca ATS usluga i AIS usluga)

(1) Da bi se osiguralo da AIS pružaoci usluga dobijaju informacije koje im omogućavaju da dostavljaju aktuelne predpoletne informacije i da ispune zahtjeve vezane za dostavljanje informacija u letu, uspostaviće se koordinacija između pružalaca AIS i pružalaca ATS usluga odgovornih za obavezu da jedinice ATS sa minimalnim kašnjenjem izvještavaju odgovarajuće jedinice AIS o:

- a) informacijama o stanju na aerodromima;
- b) operativnom statusu odgovarajućih objekata, službi i navigacionih sredstava unutar oblasti njihove odgovornosti;
- c) pojavi vulkanske aktivnosti uočene od strane ATS osoblja ili prijavljene od strane posade tokom komunikacije sa vazduhoplovom; i
- d) svim drugim informacijama od operativnog značaja.

(2) Prije uvođenja promjena u ATM sisteme, službe zadužene za takve promjene će uzeti u obzir potrebno vrijeme za pripremu, proizvodnju i izdavanje odgovarajućeg materijala za objavljivanje. Da bi se osiguralo pravovremeno pružanje AIS usluga uspostaviće se koordinacija između relevantnih službi.

(3) Kada su u pitanju promjene koje utiču na karte i/ili računarski zasnovane navigacione sisteme, koje se objavljuju putem AIRAC sistema, nadležni pružaoci ATS usluga će uzeti u obzir unaprijed utvrđene i međunarodno dogovorene AIRAC efektivne datume i potrebno vrijeme od minimalno 14 dana za dostavu pošte prilikom dostavljanja sirovih informacija/podataka pružaocu AIS usluga.

(4) Pružaoci ATS usluga odgovorni za dostavljanje sirovih vazduhoplovnih informacija/podataka pružaocima AIS usluga radiće to uzimajući u obzir zahtjeve za tačnošću i integritetom vazduhoplovnih podataka.

Član 7.

(Sporazumi o koordinacija između pružalaca ATS usluga i AIS usluga)

(1) Pružaoci AIS usluga i ATS usluga će u svrhu uspostavljanja koordinacije sklopiti odgovarajuće sporazume o međusobnoj koordinaciji i razmjeni informacija/podataka (*Letter of Agreement - LoA*).

(2) Svaki od zaključenih LoA između pružaoca AIS usluga i ATS usluga će svojim potpisom potvrditi ovlaštena osoba BHDCA, te će nakon toga biti deponovan u BHDCA.

(3) U slučaju da AIS usluge i ATS usluge pruža isti pružalac usluga, takav pružalac usluga će izraditi operativne priručnike/procedure kojim će uspostaviti i definisati proces koordinacije i razmjene informacija/podataka između dotičnih službi/jedinica/odjeljenja.

Član 8.

(Koordinacija između pružaoca MET usluga i AIS usluga)

Da bi se osiguralo da pružalac AIS usluga dobije aktuelne informacije potrebne za izdavanje integrisanog paketa vazduhoplovnih informacija (*IAIP – Integrated Aeronautical Information Package*) ili dijelova ovog paketa, uspostaviće se koordinacija između pružaoca MET usluga i pružaoca AIS usluga.

Član 9.

(Sporazumi o koordinaciji između pružalaca MET usluga i pružalaca AIS usluga)

(1) Pružaoci MET usluga i pružaoci AIS usluga će sklopiti odgovarajuće sporazume o međusobnoj koordinaciji i razmjeni informacija/podataka (*Letter of Agreement – LoA*).

(2) Svaki od zaključenih LoA između pružaoca MET usluga i pružaoca AIS će svojim potpisom potvrditi ovlaštena osoba BHDCA, te će nakon toga biti deponovan u BHDCA.

(3) U slučaju da MET usluge i AIS usluge pruža isti pružalac usluga, takav pružalac usluga će izraditi operativne priručnike/procedure kojim će se uspostaviti i definisati proces koordinacije i razmjene informacija/podataka između dotičnih službi/jedinica/odjeljenja.

Član 10.

(Lista informacija)

Slijedeće informacije će biti isporučene, prema potrebi, jedinici/službi/odjeljenju u okviru pružaoca AIS usluga:

- a) informacije o meteorološkoj službi za međunarodnu vazdušnu plovību, namjenjene za uključivanje u Zbornik vazduhoplovnih informacija Bosne i Hercegovine. Detalji o ovim informacijama su navedeni u Aneksu 15, Dodatak 1, Dio 1, GEN 3.5 i Dio 3, AD 2.2, 2.11, 3.2 i 3.11 (*Aneks 15, Appendix 1, Part 1, GEN 3.5 and Part 3, AD 2.2, 2.11, 3.2 and 3.11*),
- b) informacije potrebne za pripremu NOTAM-a ili ASHTAM-a, posebno uključujući informacije o uspostavljanju, ukidanju i značajnim promjenama u radu pružaoca MET

usluga; ove informacije treba dostaviti jedinici/službi/odjeljenju u okviru pružaoca AIS usluga dovoljno vremenski unaprijed radi izdavanja NOTAM-a u skladu sa Aneksom 15, 5.1.1 i 5.1.1.1 (*Annex 15, 5.1.1 and 5.1.1.1*);

- c) pojavi vulkanske aktivnosti (potrebne informacije navedene su u Prilogu II ovog pravilnika);
- d) slučajnom oslobađanju radioaktivnog materijala u atmosferu, kako je dogovoreno između pružaoca MET usluga i BHDCA;
- e) informacije potrebne za izradu AIC-a, posebno uključujući informacije o:
  - 1) očekivanim značajnim promjenama u vazduhoplovnim meteorološkim procedurama, uslugama i objektima, i
  - 2) uticaju određenih vremenskih pojava na vazduhoplovne operacije.

Član 11. (Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Uputstvo o koordinaciji između Službi kontrole letenja (ATS) i Službi vazduhoplovnih informacija (AIS) ("Službeni glasnik BiH", broj 85/10 od 18.10.2010. godine) i Uputstvo o koordinaciji između Službi kontrole letenja (ATS), Službe vazduhoplovnog infomisanja (AIS), i vazduhoplovne meteorološke službe (MET), meteoroloških biroa i stanica i odgovornost za pružanje meteoroloških usluga u vazduhoplovnoj navigaciji ("Službeni glasnik BiH", broj 99/10, od 30.11.2010.godine).

Član 12. (Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj:
Banja Luka:

Generalni direktor
Đorđe Ratkovića

PRILOG I - Informacije koje pružalac MET usluga dostavlja pružaocu ATS usluga

1. INFORMACIJE KOJE PRUŽALAC MET USLUGA DOSTAVLJA JEDINICAMA ATS PRUŽAOCA USLUGA

1.1 Informacije za jedinicu aerodromske kontrole vazdušnog saobraćaja (*Tower – TWR*)

Slijedeće informacije, po potrebi, povezani aerodromski meteorološki biro dostavlja jedinici aerodromske kontrole vazdušnog saobraćaja:

- a) uobičajene i specijalne lokalne izvještaje, METAR i SPECI, TAF i prognoze trendova i njihove izmjene i dopune za relevantne aerodrome;
- b) SIGMET i AIRMET informacije, upozorenja o smicanju vjetra i aerodromska upozorenja;
- c) sve dodatne informacije dogovorene na lokalnom nivou, kao što su prognoze vjetra pri zemlji, za utvrđivanje mogućih promjena poletno-sletnih staza;
- d) primljene informacije o oblacima vulkanskog pepela, za koje još nije izdat SIGMET u skladu sa sporazumom između relevantnih pružalaca MET i ATS usluga; i
- e) primljene informacije o prije-eruptivnoj vulkanskoj aktivnosti i/ili vulkanskoj aktivnosti u skladu sa sporazumom između relevantnih pružalaca MET i ATS usluga.

1.2 Informacije za jedinicu prilazne kontrole vazdušnog saobraćaja (*Approach – APP*)

Slijedeće informacije, po potrebi, povezani aerodromski meteorološki biro dostavlja jedinici prilazne kontrole vazdušnog saobraćaja:

- a) uobičajene i specijalne lokalne izvještaje, METAR i SPECI, TAF i prognoze trendova i njihove izmjene i dopune za aerodrome za koje dotična jedinica prilazne kontrole vazdušnog saobraćaja pruža usluge;
- b) SIGMET i AIRMET informacije, upozorenja o smicanju vjetra i odgovarajuće specijalne izvještaje iz vazduha za vazdušni prostor koji se tiče određene jedinice prilazne kontrole vazdušnog saobraćaja i aerodromska upozorenja;
- c) bilo koje dodatne meteorološke informacije dogovorene na lokalnom nivou;
- d) primljene informacije o oblacima vulkanskog pepela, za koje još nije izdat SIGMET u skladu sa sporazumom između relevantnih pružalaca MET i ATS usluga; i
- e) primljene informacije o pre-eruptivnoj vulkanskoj aktivnosti i/ili vulkanskoj aktivnosti u skladu sa sporazumom između relevantnih pružalaca MET i ATS usluga.

1.3 Informacije za centar oblasne kontrole vazdušnog saobraćaja (*Area Control Center – ACC*) i centar za informisanje u letu (*Flight Information Centre – FIC*)

Slijedeće meteorološke informacije se, po potrebi, dostavljaju centru oblasne kontrole vazdušnog saobraćaja ili centru informisanja u letu od strane relevantne službe meteorološkog bdijenja:

- a) METAR i SPECI, uključujući tekuće podatke o pritisku za aerodrome i druge lokacije, TAF i prognoze trendova i njihove izmjene i dopune, obuhvatajući oblast informisanja

u letu (*Flight Information Region – FIR*) ili kontrolisanu oblast (*Control Area*) i ako se zahtjeva od strane centra informisanja u letu ili oblasnog centra kontrole vazdušnog saobraćaja, uključujući aerodrome u susjednim FIR-ovima, kako je to utvrđeno regionalnim sporazumima o vazdušnoj plovidbi;

- b) prognoze vjetra i temperature u višim slojevima i značajne en-route meteorološke pojave i njihove izmjene i dopune, a naročito one koji onemogućavaju letenje po pravilima vizuelnog letenja (*Visual Flight Rules – VFR*), SIGMET i AIRMET informacije i odgovarajuće izvještaje iz vazduha za FIR ili kontrolisanu oblast i ako je utvrđeno regionalnim sporazumima o vazdušnoj plovidbi i zahtjevano od strane centra za informisanje u letu ili centra oblasne kontrole vazdušnog saobraćaja za susjedne FIR-ove;
- c) bilo koje druge meteorološke informacije zahtjevano od strane centra za informisanje u letu ili centra oblasne kontrole vazdušnog saobraćaja da bi se ispunili zahtjevi posade vazduhoplova u letu, ako zahtjevano informacije nisu dostupne u relevantnoj službi meteorološkog bdijenja, ta služba će zatražiti pomoć drugog meteorološkog biroa da bi dostavila tražene informacije;
- d) primljene informacije o oblacima vulkanskog pepela, za koje još nije izdat SIGMET u skladu sa sporazumom između relevantnih pružalaca MET i ATS usluga;
- e) primljene informacije koje se tiču slučajnog oslobađanja radioaktivnog materijala u atmosferu, u skladu sa sporazumom između relevantnih pružalaca MET i ATS usluga;
- f) savjetodavne informacije o tropskim ciklonima koje objavljuje savjetodavni centar za tropske ciklone (*Tropical Cyclone Advisory Center – TCAC*) u svojoj oblasti odgovornosti;
- g) savjetodavne informacije o vulkanskom pepelu koje objavljuje VAAC u svojoj oblasti odgovornosti; i
- h) primljene informacije o pre-eruptivnoj vulkanskoj aktivnosti i/ili vulkanskoj aktivnosti u skladu sa sporazumom između relevantnih pružalaca MET i ATS usluga.

1.4 Dostavljanje informacija vazduhoplovnim telekomunikacionim stanicama

Gdje je to potrebno za potrebe informisanja u letu, tekući meteorološki izvještaji i prognoze će biti dostavljani imenovanim/dezigniranim vazduhoplovnim telekomunikacionim stanicama. Primjerak/kopija takve informacije se prosljeđuje, ako je zahtjevano, centru za informisanje u letu ili centru oblasne kontrole vazdušnog saobraćaja.

PRILOG II – Opažanja i izvještavanja o vulkanskoj aktivnosti

(1) Pojavu prederupcijske vulkanske aktivnosti, vulkanske erupcije i oblaka vulkanskog pepela trebaju prijaviti svi vazduhoplovni subjekti bez odlaganja nadležnoj jedinici/sluzbi/odjeljenju unutar pružaoca ATS usluga, jedinici unutar pružaoca AIS usluga i službi meteorološkog bdijenja.

(2) Izvještaj bi trebao biti u formatu za izvještavanje o vulkanskoj aktivnosti, te bi se trebao sastojati od slijedećih informacija:

- a) vrsta poruke, Izvještaj o vulkanskoj aktivnosti;
- b) identifikator stanice, pokazatelj lokacije ili naziv stanice;
- c) datum i vrijeme poruke;
- d) lokaciju vulkana i ime vulkana ako je poznato, i
- e) sažet opis događaja, uključujući, prema potrebi, nivo intenziteta vulkanske aktivnosti, pojavu erupcije, datum i vrijeme, te postojanje oblaka vulkanskog pepela u području zajedno sa smjerom kretanja i njegovom visinom.